

МИХАЙЛОВА Ю. О.,
кандидат юридичних наук,
старший науковий співробітник,
провідний науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
з проблем протидії злочинності
(Харківський національний університет
внутрішніх справ)

УДК 351.74

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ КОНВОЙНОЇ СЛУЖБИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Статтю присвячено проблемам сучасного стану правового регулювання діяльності підрозділів конвойної служби Національної поліції України. Визначено низку проблемних питань, які негативно впливають на ефективність діяльності підрозділів конвойної служби Національної поліції України і потребують нормативного врегулювання. Запропоновано шляхи удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності таких підрозділів.

Ключові слова: підрозділ конвойної служби, конвоювання, Національна поліція, нормативно-правове забезпечення, затримані, взяті під варту.

Статья посвящена проблемам современного состояния правового регулирования деятельности подразделений конвойной службы Национальной полиции Украины. Определен ряд проблемных вопросов, которые негативно влияют на эффективность деятельности подразделений конвойной службы Национальной полиции Украины и требуют нормативного урегулирования. Предложены пути усовершенствования нормативно-правового обеспечения деятельности таких подразделений.

Ключевые слова: подразделение конвойной службы, конвоирование, Национальная полиция, нормативно-правовое обеспечение, задержанные, взятые под стражу.

The article is focused on the problems of the current state of legal regulation of the activities of escort service divisions of the National Police of Ukraine. The author has determined a number of problematic issues that negatively affect the effectiveness of the activities of escort service divisions of the National Police of Ukraine and they are to be normatively regulated. The ways of improving regulatory provision of the activities of such divisions have been offered.

Key words: *convoy service division, convoying, the National Police, regulatory provision, apprehended, detainees.*

Вступ. Побудова в Україні правової держави зумовлює важливість вирішення проблеми забезпечення ефективного функціонування органів державної влади, особливо це стосується новостворених органів або тих, які зазнали кардинального реформування не лише структури, а й покладених на них повноважень. Ефективність функціонування цих органів безпосередньо залежить від вдосконалення їх нормативно-правового забезпечення та право-

застосовної діяльності. На особливу увагу заслуговують питання якості та системності всіх нормативно-правових актів, які регулюють діяльність органів виконавчої влади.

Зазначимо, що нині впроваджено низку реформ органів виконавчої влади, які докорінно змінили їх структуру, визначили нові завдання та пріоритети. Однією із таких реформ стала реформа правоохоронної системи. 2 липня 2015 р. було прийнято Закон України «Про Національну поліцію» [1], яким було закладено правові основи організації та діяльності Національної поліції, статус поліцейських, їхні повноваження, порядок проходження служби тощо.

Водночас система суспільних відносин, на яку поширюються вплив та сфера функціонування Національної поліції, є настільки складною, що потребує суттєвих змін та створення ефективної державної політики в правоохоронній сфері, оновлення наявних механізмів управління органами поліції. Саме на рівні нормативно-правових актів мають створюватися пріоритетні напрями управління органами поліції, визначатися коло суб'єктів, відповідальних за реалізацію чітко визначених повноважень, закріплюватися шляхи взаємодії органів і підрозділів поліції, окреслюватися проблемні питання діяльності та пропонуватися шляхи їх вирішення [2, с. 111]. Актуальність проблеми шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів пов'язана з тим, що від рівня такого нормативно-правового забезпечення залежить не тільки ефективність їх функціонування, але й ступінь захищеності прав та свобод людини, рівень публічної безпеки та порядку тощо.

Окремі аспекти шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності органів виконавчої влади розглядалися у науковій юридичній літературі – у працях вітчизняних учених В.Б. Авер'янова, О.М. Бандурки, Ю.П. Битяка, А.С. Васильєва, І.П. Голосніченка, Н.Р. Нижник, П.М. Рабиновича, В.Ф. Сіренка, В.Ф. Скакун, В.Я. Тація, В.Ф. Шаповала, Ю.С. Шемшученка, О.Н. Ярмиша і зарубіжних учених Г.В. Атаманчука, Д.М. Бахраха, І.Л. Бачило, Ю.О. Тихомирова.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що питання удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів досліджуються в роботах О.І. Безпалової, С.М. Гусарова, А.Т. Комзюка, О.М. Музичука, О.Ю. Синявської, В.В. Сокурєнка, О.І. Ульянова та інших.

Водночас певні питання нормативно-правового забезпечення діяльності правоохоронних органів України та їх окремих підрозділів залишаються поза увагою як науковців, так і практиків. Так, наприклад, обмежена увага приділяється питанням функціонування підрозділів конвойної служби Національної поліції, удосконаленню їх нормативно-правового забезпечення, питанням правового регулювання конвоювання затриманих, взятих під варту осіб чи підсудних тощо. Хоча від належного нормативно-правового регулювання цієї сфери значною мірою залежить безпека суспільства та держави. Оскільки, з нашої точки зору, немає другорядних або менш важливих за значенням правоохоронних підрозділів. Окрім того, категорія осіб, щодо якої застосовується конвоювання, може являти значну небезпеку, схильна до непередбачуваних дій, раптових нападів, втеч, погроз, а також може бути джерелом поширення небезпечних хвороб, таких як СНІД, туберкульоз тощо. Тому у науковій статті йдеться про необхідність визначення шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів конвойної служби Національної поліції, які дадуть змогу створити надійну систему забезпечувальних та попереджувальних заходів, спрямованих на дотримання законності, надійне супроводження та охорону засуджених, узятих під варту, заарештованих, затриманих осіб, а також забезпечити захист та дотримання прав цієї категорії осіб, гарантувати безпеку працівників правоохоронних органів, які виконують завдання із конвоювання та охорони відповідної категорії осіб. Окрім того, важливе значення мають нормативні документи (накази, розпорядження, інструкції, положення), спрямовані на впровадження заходів щодо підвищення бойової готовності правоохоронців, ефективності використання сил і засобів, поліпшення якості служби, фінансового та соціального забезпечення, навчання і виховання поліцейських.

Постановка завдання. Метою статті є визначення шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів конвойної служби Національної поліції.

Результати дослідження. Зазначимо, що основними нормативно-правовими актами, які регулюють питання організації конвоювання затриманих, заарештованих, взятих під варту, засуджених осіб, є Конституція України, вимоги Загальної декларації прав людини, інших міжнародних норм і стандартів поведінки з ув'язненими та затриманими, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кримінально-виконавчий кодекс України, закони України «Про Національну поліцію», «Про Національну гвардію України», «Про попереднє ув'язнення», Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення обов'язкової евакуації окремих категорій населення в разі введення правового режиму воєнного стану» № 934 від 7 листопада 2018 р., спільний наказ МВС України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України «Про затвердження Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів» № 613/785/5/30/29/67/68 від 26 травня 2015 р., Наказ МВС України «Про затвердження Правил внутрішнього розпорядку в ізоляторах тимчасового тримання органів внутрішніх справ України» № 638 від 2 грудня 2008 р., Інструкція про роботу ІТТ ОВС України та конвойну службу ОВС, затверджена наказом МВС України № 60 дск від 20 січня 2005 р., наказ МВС України «Про затвердження Змін до наказу МВС України від 20.01.2005 р. № 60 дск» № 1002 від 2 листопада 2012 р. тощо.

Однак стосовно нормативно-правового регулювання діяльності саме підрозділів конвойної служби поліції можна стверджувати, що воно не відповідає вимогам часу та потребує негайного опрацювання та оновлення. Обсяг статті не дозволяє повною мірою проаналізувати всі недоліки та прогалини у законодавстві, що регулює діяльність підрозділів конвойної служби поліції, тому ми б хотіли зупинитися на найбільш проблемних моментах, які потребують, з нашої точки зору, негайного вирішення та врегулювання, що дасть змогу загалом підвищити ефективність діяльності таких підрозділів.

По-перше, зазначені вище нормативно-правові акти не містять навіть чіткого визначення самого поняття «конвой», «конвоювання», «підрозділ конвойної служби», її місця у структурі Національної поліції. Знаходимо лише на сайті Національної поліції у структурі територіальних органів поліції (ГУНП) п. 12, який фіксує наявність стройових підрозділів конвойної служби [3]. Варто також пригадати, що на початку реформування органів внутрішніх справ була спроба взагалі ліквідувати цей підрозділ [4].

По-друге, майже єдиним документом, який більш-менш визначає завдання та основи організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб, особливості конвоювання на різних видах транспорту, організації конвоювання в судах та під час проведення слідчих дій, а також заходи щодо попередження виникнення надзвичайних подій під час конвоювання, порядок управління конвойними нарядами, є Наказ МВС України № 60 дск від 20.01.2005 р. Однак за 14 років свого існування цей наказ зазнав змін лише у 2012 р., а Наказом МВС України «Про затвердження Змін до наказу МВС України від 20.01.2005 р. № 60 дск» від 02.11.2012 р. № 1002 були внесені зміни до Інструкції про роботу ізоляторів тимчасового тримання органів внутрішніх справ України та зміни до Інструкції з організації конвоювання затриманих і взятих під варту осіб в органах внутрішніх справ України [5].

Однак після реформування міліції у Національну поліцію не було внесено жодних змін, навіть у понятійний апарат (використовуються застарілі терміни «міліція» та назви деяких органів виконавчої влади, наприклад, Державний департамент України з питань виконання покарань, також є посилання на нормативно-правові акти, які втратили силу тощо), не кажучи вже про ті зміни у законодавстві, які стосуються організаційних, процесуальних моментів у роботі підрозділів конвойної служби. Так, наприклад, останнім часом дедалі частіше можна побачити у залі суду, що підзахисні знаходяться поруч із своїм захисником. Відповідні клопотання готуються адвокатами на основі рішень Європейського суду з прав людини, у яких йдеться про те, що тримання обвинувачених у певних випадках у металевій клітці або навіть скляному боксі є порушенням ст. 3 та ст. 6 Конвенції про захист прав

людини та основоположних свобод [6]. Такі клопотання розглядаються судами та за певних умов задовольняються [7]. Однак пояснень та нормативного закріплення процедури та тактики дій поліцейських, які здійснюють конвоювання та охорону підсудних у залі суду, на цей випадок немає.

По-третє, серйозною прогалиною у нормативно-правовому забезпеченні діяльності підрозділів конвойної служби є також відсутність необхідних інструкцій та алгоритмів дій на випадок надзвичайних ситуацій під час організації конвоювання й охорони підсудних у судових установах. Наприклад, йдеться про випадки повідомлень про замінування приміщень суду, коли всі особи, що знаходяться на цей час у приміщенні, мають терміново покинути будівлю і забезпечити доступ спеціалістам (вибухотехнікам, експертам) із метою обстеження приміщень суду та прилеглої території. Однак чітко регламентованого порядку дій конвою щодо евакуації та охорони підсудних (взятих під варту осіб, засуджених) та подальших дій конвою немає. Це ставить під загрозу життя та здоров'я як самих працівників поліції, так і конвоєваних осіб, дестабілізує ситуацію, знижує ефективність виконання покладених на конвой завдань тощо.

По-четверте, останнім часом без належного нормативно-правового регулювання дій поліцейських батальйонів конвойної служби почастішали випадки порушень публічного порядку та безпеки у приміщеннях суду. Це пов'язано зі значною кількістю гучних, резонансних справ, які розглядаються у судах і до яких проявляють підвищену увагу журналісти, активісти та громадськість. Ситуація ускладнюється тим, що законодавець, ліквідувавши спецпідрозділ судової міліції «Грифон» і передбачивши створення Служби судової охорони, встановив, що перехідний період питання безпеки в судах мають забезпечити підрозділи Національної поліції та Національної гвардії. Проте був відсутній документ, який мав би врегулювати тимчасовий порядок здійснення охорони. Відповідний документ Вища рада правосуддя разом із Міністерством внутрішніх справ за поданням ДСАУ мала затвердити до 30 жовтня 2016 р. Однак Тимчасовий порядок забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них погодили із затримкою лише 26 грудня 2016 р. [8; 9]. На жаль, цей нормативний документ у більшості своїх положень був запозичений із Правил пропуску осіб до приміщень судів та на їх територію транспортних засобів, затверджених Наказом ДСАУ та МВС від 12.09.2005 р., який також є застарілим і мав втратити чинність у зв'язку зі змінами, які відбулися, однак досі у законодавчій базі значиться як чинний [10]. Варто зазначити, що затвердження цього Тимчасового порядку забезпечення охорони судів не вирішило питання, пов'язані з гарантуванням безпеки судів, працівників та відвідувачів установ, а навпаки, загострило низку інших проблем, як-от проблема кадрового забезпечення в Національній поліції, а разом із тим покладання на підрозділи конвойної служби не властивих для них функцій щодо підтримання публічного порядку у суді. На сьогоднішній день ми сподіваємося, що створення Служби судової охорони вирішить окреслену проблему і така служба якнайшвидше запрацює на повну потужність, адже вже прийнято низку таких важливих документів, як Положення про Службу судової охорони [11], Порядок проведення конкурсу для призначення на посади співробітників Служби судової охорони [12], а також за результатами конкурсу призначено Голову Служби судової охорони [13].

Варто зазначити, що проблема покладання на поліцейських конвойної служби не властивих для них функцій, торкається не тільки необхідності забезпечення охорони судів та підтримання публічного порядку у суді, так склалося, що ця проблема значно ширше і також пов'язана з відсутністю належного нормативно-правового регулювання діяльності поліцейських підрозділів конвойної служби. Так, наприклад, неврегульованою залишається проблема несення служби конвоєм у медичних закладах та забезпечення охорони затриманих та взятих під варту осіб, які за станом здоров'я потрапили до медичних установ або потребують медичного обстеження. На практиці досить часто саме перед батальйонами конвойної служби ставляться задачі щодо забезпечення охорони затриманої (заарештованої) особи в лікувальних закладах.

Окремої уваги, на нашу думку, заслуговують питання нормативно-правового регулювання кадрового, соціального та правового забезпечення працівників батальйонів конвойної служби ГУНП. Нині це досить складне питання, яке не може бути вирішено оперативним, однак і неналежна увага до цих питань із часом може привести до негативних наслідків, зокрема катастрофічного некомплекту кадрів підрозділів конвойної служби, порушення заходів безпеки, зловживання, корупції тощо. Виникнення негативних наслідків пояснюється тим, що робота в батальйонах конвойної служби пов'язана з небезпечними та складними умовами. По-перше, це робота із певним контингентом (особами, затриманими за підозрою у вчиненні злочину, заарештованими, підсудними, засудженими), який, як ми вже зазначали вище, своїми діями може завдати шкоду працівнику поліції і здатний до непередбачуваних дій, погроз, а також може бути джерелом поширення небезпечних хвороб (туберкульозу, СНІДу тощо). Окрім того, на законодавчому рівні чітко не регламентований робочий час працівників батальйонів. На практиці робочий день поліцейських батальйону розпочинається о 07:30. За доволі короткий проміжок часу поліцейські мають отримати зброю та необхідні технічні і спеціальні засоби, спорядження і службові документи, ознайомитися з маршрутами конвоювання, під час шиккування бути проінструктовані про певні особливості, на які варто звернути увагу під час несення служби, пройти перевірку спорядження, а також знання Закону України «Про Національну поліцію» у частині, що стосується порядку застосування ними заходів поліцейського примусу, застосування вогнепальної зброї, перевірити спецавтомобілі, вирушити до слідчих ізоляторів та ізоляторів тимчасового тримання, провести посадку конвойованих, провести контрольну перевірку дотримання правил ізоляції та інші заходи, передбачені Інструкцією. Конвой мав вибути з підрозділу з таким розрахунком, щоб прийняти підсудних у слідчому ізоляторі (ІТТ) і доставити їх за призначенням не пізніше ніж за 30 хвилин до початку судового засідання. Однак ще однією проблемою на шляху ефективного та своєчасного виконання покладених на підрозділи конвойної служби завдань стоять деякі зміни, що відбуваються у поліції. Так, станом на 2017 р. в органах поліції функціонувало 149 ізоляторів тимчасового тримання (далі – ІТТ). За останні 2–3 роки їх кількість скорочено майже втричі (на 190), зокрема у 2017 р. призупинено функціонування 55 установ. Тенденція до зменшення кількості ІТТ ускладнює організацію конвоювання в'язнів з огляду на збільшення відстані до органів досудового розслідування та судів, недостатню кількість спеціального автотранспорту. Для конвоювання використовується інший службовий автотранспорт відділів поліції (не обладнаний для перевезення в'язнів) за участю працівників поліції, які не мають відповідних знань та навичок, що призводить до втеч із-під варти. Тільки за 2017 р. за цих обставин було допущено 7 втеч в'язнів під час їх конвоювання та тримання в ІТТ. На жаль, непоодинокими є факти несвоєчасного доставляння або взагалі недоставляння конвойними підрозділами підсудних для участі в судових засіданнях [14].

Водночас після проведення судового засідання (проведення слідчих дій), якщо особи, взяті під варту, не були за рішенням суду звільнені з-під варти, вони мали бути повернені до слідчого ізолятора (ІТТ). Досить часто у суді слухається одразу кілька справ, це також можуть бути резонансні справи, де на лаві підсудних перебуває кілька осіб, є також багатоепізодні справи, справи із залученням експертів, спеціалістів, свідків, присутністю у залі суду представників преси, громадськості тощо. Судові засідання за такими справами можуть тривати довго, і, знов-таки, необхідно витратити певний час на дорогу у зворотному напрямі та прибуття до підрозділу для здачі зброї, ознайомлення із завданнями на наступний день тощо. Тому можна говорити про ненормованість робочого дня конвою та особливі умови несення служби.

Серйозним випробовуванням для працівників підрозділів конвойної служби стають випадки підвищеного втручання в їх діяльність із боку представників громадськості, активістів, правозахисників. Іноді неналежна поведінка, невиправдана агресія та тиск із боку таких осіб стають причиною виникнення конфліктів, суперечок та порушень публічного порядку. Варто також звернути увагу на той факт, що під час роботи правозахисників, які спостерігають та вивчають умови тримання затриманих, взятих під варту осіб, дотримання

їх конституційних прав і свобод під час конвоювання, жодним чином не звертається увага на умови несення служби самими поліцейськими. На жаль, у більшості будівель суду призначення для розміщення конвою не відповідають навіть мінімальним комунально-побутовими умовам для роботи та тримання доставлених до суду осіб у камерах судових установ [15]. Можна говорити, що умови несення служби поліцейськими підрозділів конвою мало чим відрізняються від умов, в яких знаходяться доставлені до суду затримані та взяті під варту особи.

Окремої уваги та нормативного закріплення потребують і питання матеріального забезпечення оптимального функціонування підрозділів конвойної служби, а саме порядку виділення коштів на забезпечення санітарних умов для арештованих осіб, утримання та обслуговування автопарку спецтранспорту, забезпечення поліцейських індивідуальними засобами захисту (медичними масками, медичними печатками тощо).

Таким чином, незважаючи на особливі, специфічні, важкі, ризикові умови служби підрозділів конвою, на нормативному рівні не закріплено будь-яких додаткових переваг та заохочень, які б виправдовували таке навантаження та ризики, а також стимулювали поліцейських до роботи в конвойних підрозділах поліції. Нині спостерігається постійний відтік кадрів, що призводить до некомплекту, у тому числі, в підрозділах конвойної служби, що є неприпустимим, оскільки, згідно із законодавством, чітко визначені умови та кількісний склад конвойного наряду, який має здійснювати охорону затриманих і взятих під варту осіб, їх перевезення.

Таким чином, неналежне нормативно-правове забезпечення діяльності підрозділів конвойної служби призводить до таких негативних наслідків: низький рівень мотивації поліцейських до ефективного виконання покладених на них завдань; відтік персоналу та, як наслідок, некомплект кадрів підрозділів конвойної служби; зниження ефективності виконання покладених на підрозділи конвою завдань, а іноді взагалі неможливість їх виконання через можливі порушення норм законодавства, посадових інструкцій тощо; ускладнення роботи судових органів та виправних установ, а у деяких випадках взагалі зриви судових засідань, вчинення ув'язненими (засудженими) членушкоджень чи інших групових проявів непокори, що, своєю чергою, може призвести до негативного резонансу в суспільстві, ускладнення оперативної обстановки, написання масових необґрунтованих скарг і заяв у різні державні органи та правозахисні організації; порушення дотримання поліцейським правил та вимог особистої безпеки, нехтування засобами індивідуального захисту, невиправданий поспіх у діях; порушення прав і свобод затриманих, заарештованих, взятих під варту осіб тощо.

На наш погляд, можливими шляхами усунення вищезазначених негативних наслідків та створення надійної системи нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів конвойної служби поліції, ефективного функціонування та реалізації покладених на них повноважень мають стати:

– створення умов для оперативного, ефективного та якісного оновлення нормативно-правової бази, що регулює питання діяльності та організації конвоювання затриманих та взятих під варту осіб підрозділами конвойної служби Національної поліції, особливостей конвоювання на різних видах транспорту, організації конвоювання в судах та під час проведення слідчих дій;

– закріплення та нормативне визначення понять «конвой», «конвоювання», «підрозділ конвойної служби», «конвойовані особи» тощо та чітке визначення компетенції, функцій, завдань, принципів, форм і методів функціонування підрозділів конвойної служби поліції;

– впровадження комплексного та узгодженого правового забезпечення управління персоналом відповідних підрозділів конвойної служби, що, своєю чергою, забезпечується наявністю відповідних інструкцій, положень, настанов, які регламентують ті чи інші питання у процесі реалізації персоналом покладених повноважень, у тому числі і під час несення служби в екстремальних умовах та надзвичайних ситуаціях, і які спрямовані на усунення хибних, неузгоджених, неправильних дій та виключають настання негативних наслідків;

– адаптація вітчизняного законодавства з питань поводження з особами, яких затримано та/або взято під варту до вимог законодавства Європейського Союзу, забезпечення їх конституційних прав та свобод, узгодження вітчизняних нормативно-правових актів з європейськими стандартами та посилення контролю за їх належним виконанням;

– закріплення чітких гарантій правового та соціального захисту поліцейських підрозділів конвойної служби тощо.

Висновки. Отже, запропонований нами перелік шляхів удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності батальйонів конвойної служби не має вичерпного характеру. Цей процес має динамічно розвиватися і торкатися багатьох напрямів і аспектів діяльності підрозділів конвойної служби, має бути спрямований на забезпечення належної координації роботи та злагодженості дій правоохоронців, які виконують завдання щодо охорони та конвоювання затриманих, взятих під варту осіб чи підсудних. Удосконалення нормативно-правового забезпечення діяльності підрозділів конвойної служби Національної поліції – процес створення за допомогою впорядковуючого впливу нормативно-правових засобів надійної системи забезпечувальних та запобіжних заходів, спрямованих на охорону та конвоювання затриманих та взятих під варту осіб, а також необхідних передумов переходу на якісно новий, сучасний рівень функціонування підрозділів конвойної служби та узгодженого правового забезпечення управління персоналом таких підрозділів, адже за відсутності належного нормативно-правового регулювання діяльності поліцейських підрозділів конвойної служби навіть за наявності висококваліфікованого персоналу впоратися з поставленими завданнями буде неможливо.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 2 лип. 2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
2. Безпалова О.І. Правове забезпечення управління органами поліції України. *Підприємство, господарство і право*. 2017. № 9. С. 111–115. URL: <http://pgp-jurnal.kiev.ua/archive/2017/9/24.pdf> (дата звернення 11.03.2019).
3. Структура територіальних органів поліції (ГУНП). URL: <https://old.npu.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1855859;jsessionid=ac73e607eaf99dc9e70a7bb15baae610> (дата звернення 12.03.2019).
4. URL: <https://newsmir.info/413731> (дата звернення 11.03.2019).
5. Про затвердження Змін до наказу МВС України від 20.01.2005 р. № 60 дск : Наказ МВС України від 2 лист. 2012 № 1002. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1977-12> (дата звернення 05.03.2019).
6. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод : Міжнародний документ від 4 лист. 1950 р. *Офіційний вісник України*. 1998. № 13, № 32 від 23 серп. 2006 р. Ст. 270. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення 12.03.2019).
7. URL: <http://kau.in.ua/results/p-dzakhisnomu-dozvoleno-p-d-chas-sudovikh-zas-dan-perebuvati-poruch-z-svo-m-zakhisnikom/> (дата звернення 12.03.2019).
8. Про затвердження Тимчасового порядку забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них : рішення Вищої ради юстиції України від 26 груд. 2016 р. № 3470/0/15-16. URL: http://www.vru.gov.ua/content/act/3470_26.12_.2016_.pdf
9. Про затвердження Тимчасового порядку забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них» затвердили Тимчасовий порядок забезпечення охорони судів, органів та установ системи правосуддя, а також підтримання громадського порядку в них : Наказ Міністерства внутрішніх справ України від 26 грудня 2016 р. № 1352. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS683.html (дата звернення 07.03.2019).
10. Про затвердження Правил пропуску осіб до приміщень судів та на їх територію транспортних засобів : Наказ Державної судової адміністрації України, Міністерства вну-

трішніх справ від 12 верес. 2005 р. № 102/765. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1322-05> (дата звернення 12.03.2019)

11. Про затвердження Положення про Службу судової охорони : рішення Вищої ради правосуддя України від 21.12.2017 р. № 4237 /0/15-17. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/12778> (дата звернення 28.02.2019).

12. Про затвердження Порядку проведення конкурсу для призначення на посади співробітників Служби судової охорони : рішення Вищої ради правосуддя України від 20 жовт. 2018 р. № 3308/0/15-18. URL: <http://www.vru.gov.ua/act/16162> (дата звернення 28.02.2019).

13. На посаду голови Служби судової охорони призначено генерал-майора Валерія Бондаря. URL: https://censor.net.ua/ua/news/3102390/na_posadu_golovy_slujby_sudovoyi_ohorony_pryznacheno_generalmayiora_valeriya_bondarya (дата звернення 28.02.2019)

14. URL: https://www.gp.gov.ua/ua/news.html?_m=publicationsid=205211.

15. Старокостянтинівський райсуд занадто тісний для правосуддя – омбудсмен. Закон і Бізнес. 05 лист. 2018. URL: https://zib.com.ua/ua/print/135143-starokostyantynivskiy_raisud_zanadto_tisniy_dlya_pravosuddya.html (дата звернення 12.03.2019).

САМСІН Р. І.,

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри приватноправових
дисциплін
(Київський міжнародний університет)

УДК 347.73:351.86

ЩОДО ВИДІВ ВИТРАТ НА НАЦІОНАЛЬНУ ОБОРОНУ

У статті обґрунтовано пропозиції щодо визначення видів витрат на національну оборону. Пропонується обов'язкове виділення в державному бюджеті України коштів на кожен із видів витрат на національну оборону, крім витрат на військову допомогу зарубіжним країнам і запровадження відсоткового співвідношення кожного виду витрат щодо загального розміру видатків на оборону.

Ключові слова: національна оборона, витрати, державний бюджет, види витрат, бюджетний запит, військові, Міністерство оборони України, Збройні Сили України.

В статье разработаны предложения по определению видов расходов на национальную оборону. Предлагается обязательное выделение в государственном бюджете Украины средств на каждый из видов расходов на национальную оборону, кроме расходов на военную помощь зарубежным странам и введение процентного соотношения каждого вида расходов от общего размера расходов на оборону.

Ключевые слова: национальная оборона, расходы, государственный бюджет, виды расходов, бюджетный запрос, военные, Министерство обороны Украины, Вооруженные Силы Украины.

